

В.В. Токар, д-р екон. наук, проф. (ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана», Київ)

ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗАСТОСУВАННЯ ІСЛАМСЬКИХ ФІНАНСОВИХ ІНСТРУМЕНТІВ СУБ'ЄКТАМИ ГОСПОДАРЮВАННЯ В УКРАЇНІ

В умовах геополітичних викликів Україна втратила традиційні партнерські зв'язки з Російською Федерацією, не набувши при цьому компенсаторну фінансово-економічну співпраці зі США та країнами-членами Європейського Союзу. На цьому тлі перспективним джерелом фінансування суб'єктів господарської діяльності, особливо націлених на розвиток експортного потенціалу в агропромисловому секторі [3] та інформаційних технологій, є країни зі значною часткою ісламських фінансів у структурі національних фінансових країнах, до яких належать такі глобальні гравці, як Саудівська Аравія та Об'єднані Арабські Емірати.

Виходячи зі специфіки ісламських фінансів, які спрямовані на запобігання лихварству (через його потенціал посилювати соціальну та економічну несправедливість по відношенню до учасників економічної діяльності, а також погіршення захисту прав власності) та невизначеності (тобто надмірному ризику) [2], ісламські фінансові інструменти здатні виступити додатковим стабілізатором як національної [4], так і глобальної фінансової системи [5]. Наприклад, якщо фінансування надається на купівлю активу (товару, послуги) або оренду активу, то фінансова компанія зобов'язана придбати цей актив з подальшим продажем або здачею його в оренду клієнту, при цьому несучи всі ризики, які пов'язані з цими операціями [6, С. 114]. Отже, при іпотечному кредитуванні купівлі житлової або комерційної нерухомості у клієнта в будь-якому випадку залишається частина майна, навіть у випадку його банкрутства на відміну від української практики, за якої вимагається повне погашення як тіла кредиту, так і відсотків за ним, навіть за умови неплатоспроможності фізичної особи.

Відповідно до даних звіту, який було підготовлено спільно «Reuters» та «Ісламською Корпорацією Розвитку Приватного Сектору» (Islamic Corporation for Development of the Private Sector), сукупні ісламські фінансові активи зростуть до 3,8 трлн дол. США у 2022 [1], створюючи потужний інвестиційний пул. Однією з головних перешкод на шляху залучення українських суб'єктів господарювання до інвестування як безпосередньо через ісламські фінансові інститути, так і опосередковано через партнерів, які звертаються до них, є відсутність

нормативно-правового регулювання цих питань в Україні.

«Організація Бухгалтерського Обліку та Аудиту у Ісламських Фінансових Інститутах» (Accounting and Auditing Organisation for Islamic Financial Institutions) займається розробкою бухгалтерських стандартів проведення операцій з ісламськими фінансовими інструментами, тому цілком логічним було б розробка Міністерством Фінансів України у співпраці із зазначеною вище організацією Положення (Стандарту) Бухгалтерського Обліку «Ісламські Фінансові Інструменти», яке повинно містити перелік рекомендованих бухгалтерських проводок для обліку операцій – аналогів «мурабаха» (вартість-плюс), «іджара» (лізинг), «мударака» й «мушарака» (партнерство), саялям та істісна (ісламські форварди), а також «бай бітаман аджил» (продаж у розстрочку).

Список використаних джерел

1. Domat C. Toward Standards in Islamic Finance / C. Domat [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.gfmag.com/magazine/march-2018/toward-global-islamic-finance-standard>.

2. Рафиков И. Краткий путеводитель по исламским финансам, инвестированию, страхованию / И. Рафиков [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.idmedina.ru/books/materials/rmforum/4/rafik.htm>.

3. Токар В. В. Ісламські інструменти кредитування сільськогосподарських підприємств у системі забезпечення продовольчої безпеки регіонів України / В. В. Токар // Збірник наукових праць ЧДТУ. – 2017. – Вип. 45. – Ч. 2. – С. 71-75.

4. Токар В. В. Ісламські фінансові інструменти стабілізації фінансової системи України / В. В. Токар // Матеріали II Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції «Управління ресурсним забезпеченням господарської діяльності підприємств реального сектору економіки». – Полтава: РВВ ПДАА, 2017. – С. 106-107.

5. Токар В. В. Ісламські фінансові інструменти як чинник забезпечення глобальної фінансової безпеки / В. В. Токар // Сучасні тенденції трансформації економіки та управління: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції, м. Київ, 20-21 жовтня 2017 р. – Київ: Таврійський національний університет імені В.І. Вернадського, 2017. – С. 24-26.

6. Чокаев Б. Исламские финансы: возможности для российской экономики / Б. Чокаев // Вопросы экономики. – 2015. – № 6. – С. 106-1